

Aabenraa Byhistoriske Forening

Ordinær generalforsamling, onsdag, d. 21. marts 2018

Formandens beretning.

Medlemsudvikling.

Som forening er vi afhængige af medlemmernes opbakning. Vi er glade for der igen har været en fin nettostigning i foreningens antal af ordinære medlemmer fra 508 ved årets begyndelse til 555 ved årets slutning. Herudover kommer alle foreningens virksomhedsstøttemedlemmer. Her er antallet i 2017 øget med 12 til 75 medlemmer. I alt havde foreningen ved årets udgang 630 medlemmer.

Til trods for en fin medlemsstigning vil vi bede Jer medlemmer om at hjælpe os med at blive endnu flere. Jeg tænker både på dem som er lokalhistorisk interesseret og/eller interesseret i bevaring af vores historiske ejendomme og – bymiljøer.

Som interesseforening – specielt i bevaringsarbejdet – står vi stærkere med en stor medlemskreds.

Jeg kan her annoncere at vi går ud med en medlemshvervekampagne omkring 1. september. Her vil vi bede Jer komme med forslag. Som en lille tak modtager i så enten 3 Aabenraa Vinterøl eller en historisk bog.

Bevaringsfonden

Som jeg tidligere har nævnt har vi nu 75 virksomhedsstøttemedlemmer. Med deres støtte er der blevet muligt at tilbyde vore medlemmer i "gammel Aabenraa kommune", som ejer en bevaringsværdig eller fredet ejendom, en **gratis arkitekthjælp** på 4 timer. Beløb der ikke anvendes til arkitekthjælp anvendes til bevaringsarbejdet i almindelighed.

Aabenraa Sommer- og Vinterøl giver også et godt bidrag til bevaringsarbejde. Nettoindtægten herfra blev i 2017 ca. kr. 37.000.

Fonden har i 2017 udbetalt lån på ialt kr. 290.000 og bevilget 8 nye lån. De er ikke udbetalt da renoveringsarbejdet ikke er afsluttet.

Efterspørgslen efter arkitekthjælp har også været stor i 2017. Vi havde 10 nye sager.

Med den fine efterspørgsel på lån i bevaringsfonden kan vi hurtigt komme i den situation at vi ikke har flere midler.

Vi håber derfor fortsat på at vi kan få kommunen til at genindføre ordning med at de indskyder det dobbelte af det beløb i bevaringsfonden vi skaffer fra anden side, dog max. kr. 60.000 årligt. Vi tror på at foreningen via overskud fra ølsalg og tilskud andetsteds fra kan komme med 30.000 således at fonden årligt forøges med kr. 90.000. Ordningen med tilskud fra kommunen blev stoppet i forbindelse med oprettelse af storkommunen ud fra grunden at det var ikke noget de havde i de andre deltagende kommuner. Situationen er at langt de fleste bevaringsværdige og fredede ejendomme ligger i Aabenraa købstad og på Løjt Land.

For hele tiden at have focus på hvad der rører sig på bevaringsområdet holder vi løbende erfamøder med vore samarbejdende arkitekter og kommunens bevaringsarkitekt Martin Weihe Esbensen og vores 3 områderepræsentanter. Vi satser på at holde 2 møder årligt.

Vi er glade for samarbejdet med vore 3 områderepræsentanter som er Leif Meyhoff fra Skibbrogadeområdet, Elise Marloth fra Slotsgadeområdet og Thorkild Fink fra Vægterpladsområdet. Medlemmer i de pågældende områder er velkomne til at kontakte deres områderepræsentanter med forhold omkring bevaringsarbejdet. I er selvfølgelig også velkomne til at kontakte bevaringsfondens bestyrelse som udover mig består af Erik Dahlgren og Vagn Kristensen.

Siden seneste generalforsamling har vi holdt 2 bevaringsmøder.

Den 26. april fik vi præsenteret nogle nye flotte stilblade. Materialet blev udleveret til alle deltagere. Mødet var godt besøgt med 75 deltagere. Efterfølgende har de 3 områderepræsentanter og bestyrelsen i bevaringsfonden uddelt materialet til alle bevaringsværdige ejendomme i det centrale Aabenraa.

Et lignende møde med gennemgang af de nye stilblade og en vedligeholdelsesvejledning holdt vi i efteråret interesserede håndværkere fra området. Dette møde og det foregående møde blev holdt i samarbejde med kommuneærvsnetværket under Aabenraa Kommune.

Vi håber at både stilblade og vedligeholdelsesvejledninger vil være gode og brugbare redskaber til ejendommenes ejere, ligesom vi håber de vil medvirke til at vi passer endnu bedre på vores bygningsarv.

Aabenraa deltager i kulturarvskommuneprojektet

Det glæder os at kommunen er kommet med i kulturarvskommuneprojektet. Projektet har til formål at sikre de bevaringsværdige bygninger i Aabenraa Midtby.

Fra bevaringsfonden indgår vi i en nedsat styregruppe. Kommunen er tovholder på projektet.

Projektet er delt op i 3 delprojekter:

1. vejledning og vedligehold
2. fortælling og formidling
3. bevaring, benyttelse og beskyttelse.

Status: punkt 1 vejledning og vedligehold er afsluttet med de udarbejdede stilblade og vedligeholdelsesvejledninger. Et materiale som har modtaget stor ros fra mange sider. Punkt 2 fortælling og formidling er løbende i gang bl.a. gennem kvartersbyvandring og møder med håndværkere.

Punkt 3 bevaring, benyttelse og beskyttelse. Der er netop indgået aftale med en rådgiver om en bevarende lokalplan for en del af bymidten. Lokalplanen vil bl.a. basere sig på stilblade og bevaringsvejledning.

Områdefornyelse Aabenraa Nord.

Vores interesse retter sig specielt på evt. nyt byggeri på østsiden af gågaden mellem den tidligere Kvicklybygning og Nørreport. Vi håber at hele dette område kan indgå i en byfornyelse. Disse tanker har vi sendt til kommunen.

Vi ser frem til at se kommunens endelige oplæg til områdebyfornyelse. Vi har nedsat et udvalg som dels vil synliggøre hvordan Nørreport-området så ud historisk, ligesom udvalget vil forholde sig konstruktiv kritisk til det fremlagte oplæg.

Vi gentager vores opfordring til vore politikere om ikke at bøje af for anmodninger fra byggeprojektfirmaer om at tillade bebyggelser på mere end 3 – 4 etagers højde i områder som ligger tæt ved byens historiske bymidte. Konkret mener vi at det igangværende byggeri på "Cimbriagrunden" bliver for højt. Vi håber også at byggeplaner ved Sønderport ikke accepteres som beskrevet i dagbladene.

Så derfor efterlyser vi en klar arkitekturpolitik for byen som tilgodeser disse ønsker og værdier.

Foreningens program og aktiviteter siden sidste generalforsamling i april 2017

Året har været præget af mange aktiviteter.

Onsdag d. 1. marts var de 20 personer som fik en fin omvisning på Museum Sønderjylland, Arkæologi, Haderslev.

Årets sommerøl 2017 blev præsenteret i Michelsens gaard d. 21. april. Der deltog ca. 100 i arrangementet. I forbindelse med valg af sommerøl deltog ca. 30 medlemmer i et arrangement hos Carstensen Tehandel.

I forbindelse med sidste års generalforsamling var der foredrag ved overinspektør Henrik Skov Kristensen om emnet: De hvide busser, skæbner og skygger. Generalforsamlingen var velbesøgt med 72 deltagere.

D. 10. maj havde søfartsmuseet inviteret til en rundvisning i udstillingen "Drømmen om Afrika". Der deltog kun 14 i denne interessante rundvisning.

Mandag d. 22. maj var vi på spændende rundvisninger i Markussens Orgelbyggeri og på det "gamle" rådhus. Af pladshensyn var det maksimale antal sat til 30 personer. Det arrangement blev straks fuldttegnet hvorfor vi gentager rundvisningen på Markussens Orgelbyggeri i år.

Onsdag d. 21. juni og torsdag d. 22. juni havde vi sammen med Historisk Samfund for Sønderjylland, Aabenraa Kreds en byvandring under overskriften "På sporet af 1. og 2. verdenskrig". En meget vidende guide var Erling Madsen. I begge arrangementer deltog 26 personer.

Lørdag d. 24. juni havde vi vores årlige heldagstur som gik til Ribe og Vadehavscentret. I turen deltog 36 personer.

I forbindelse med vores cafesøndage havde vi i ferietiden 2 tilbud fra Slotsmøllen. Det ene var et foredrag om møllen og Brundslut ved Mikkel Jespersen og det andet var en byvandring i det gamle Aabenraa med mig som guide. Slotsmøllecafeen var i det hele taget godt besøgt med næsten fuldt hus hver gang.

Onsdag d. 6. september var der en meget interessant rundvisning i Jørgensgaardområdet med historikeren Lars Henningsen som guide. Arrangementet var fuldttegnet med 50 deltagere. Rundvisningen gentages i år.

Onsdag den 13. september havde vi en interessant rundvisning i Postholdergården og i Toldboden. Selv om vi løb ind i et dårligt vejr deltog 50 personer i turen.

Årets vinterøl 2017 blev præsenteret i Michelsens gaard d. 6. oktober. Der deltog ca. 80 i arrangementet. I forbindelse med valg af vinterøl deltog ca. 30 medlemmer i et arrangement hos Carstensen Tehandel.

Søndagene d. 12. og 19 november var der julecafe på Slotsmøllen. Cafeen var godt besøgt med deltagelse af hhv. 38 og 51 personer.

Historisk aften med præsentation af Historier fra Bybakken 2017 samlede ca. 185 personer. Her var der foredrag ved inspektør Anne Marie Overgaard om regionale retter i den dansk-tyske grænseregion. En væsentlig indflydelse på det store deltagerantal er at vi samme aften præsenterede den kulturhistoriske kogebog "Til bords i Sønderjylland" undervejs i Aabenraa. 1. oplag af bogen blev hurtigt udsolgt og vi modtog ca. 1. februar 2. oplag. Overskud ved salg af bogen er doneret til bevaringsarbejdet i Aabenraa – en gestus vi er taknemmelige for. Vi kan først opgøre overskud når 2. oplag er udsolgt. Jeg vil rette en stor tak til den frivillige gruppe som står bag bogen. Birthe Merete Jessen var den koordinerende kraft i bogen.

Bevaringsmødet d. 7. februar var også velbesøgt med 60 deltagere.

I alt har der i årets løb deltaget 943 i vores arrangementer.

Bestyrelsen har klargjort program for det kommende år. Vi har udsendt det sammen med indkaldelse til generalforsamling, ligesom I har fået det udleveret i dag. Vi håber på en god tilslutning til de kommende arrangementer. Bestyrelsen er altid glade for forslag til inspirerende foredrag og ture med historisk interesse.

Historier fra Bybakken

Historier fra Bybakken 2017 blev præsenteret på Historisk aften d. 22. nov. 2017. Dem der ikke hentede bogen denne aften skulle senere hente den på Museet. Vi er glade for at Museet vil påtage sig den opgave. Herved sparer foreningen på udgifter til porto og kuverter. I aften er der en sidste mulighed for at få udleveret årbogen. Alle medlemmer bosiddende udenfor Aabenraa kommune har fået tilsendt bogen.

Der har været afholdt møde i redaktionen for 2018 udgaven, som forventes klar til udlevering på Historisk aften onsdag d. 21. november 2018. Som vi har skrevet til alle vore medlemmer, vil redaktionsudvalget gerne have forslag til fremtidige artikler.

Jeg vil gerne takke redaktionsudvalget som består af Mikkel Leth Jespersen, Jørgen Witte, Kurt Seifert, Orla Jensen og Carlo Daus Petersen.

Aabenraa Museum, museets venner og Michelsens Gaard

Vi er glade for samarbejdet med Aabenraa Museum som bl.a. medfører at alle medlemmer gratis har adgang til museet. Alle vore medlemmer med mailadresse modtager endvidere museets nyhedsbreve og invitationer til relevante foredrag. Museets årsprogram ligger som et link på vores hjemmeside. Aftalen om udlevering af årbøger er også en stor hjælp.

Museets venner har vi også et fint samarbejde med. Vi arrangerer sammen en årlig udflugt, ligesom vi inviterer dem med til smagning af Aabenraa øl og til Historisk Aften.

Michelsens Gaard i ny struktur er kommet godt i gang. Vi har også indgået et samarbejde med dem som går ud på at man kan se deres årsprogram på vores hjemmeside, ligesom vi har lovet via mail at orientere om deres arrangementer. Endelig er de også kommet med i kredsen som arrangerer årets heldagsudflugt. DE vil endvidere også blive inviteret med til ølpremiere som jo holdes på Michelsens Gaard.

Ejendomme.

Både det "Blinde æsel" og "Bullhuset" er udlejet til stabile lejere. Vedr. det "Blinde Æsel" har vi haft ret store udgifter til en renovering af gavlen.

Møllen har som sædvanligt haft cafesøndage fra først i juni til midt i september og julestuer i november. Der har også i 2017 været en del udlejninger. Cafeen er kun mulig at drive med det gode resultat den giver, fordi der er 15 frivillige damer, som på skift passer den og bager til den. Aktiviteterne i møllen – incl. udlejning - indbragte ca. kr. 33.000, et meget vigtigt bidrag til drift og vedligeholdelse. Jeg vil rette en stor tak til denne gruppe med Astrid Meier i spidsen.

Vi søger nye frivillige til at passe cafeen.

Vi har endvidere et hold frivillige som hjælper med vedligeholdelse af møllen. Også her søger vi flere hjælpere.

Selv med den store frivillige indsats giver Slotsmøllen hvert år foreningen et underskud på ca. kr. 20.000. Dette beløb har foreningen så betalt. En sådan årlig udgift formindsker vores muligheder for andre historiske aktiviteter.

Vi mener Slotsmøllen har en stor historisk og turistmæssig betydning for kommunen. Vi er derfor glade for at kommunen fra i år at givet et årligt driftstilskud på kr. 19.000

Omlægningen af Mølleåen har medført, at vi ikke har vand nok til af drive vandmøllen. Det er nu næsten 4 år siden vi har haft vand nok til at male mel. Melet vil vi anvende til bagning til møllens cafe, ligesom vi håber at Michelsens gård vil anvende det i forbindelse med deres bagedage. Flere og flere efterspørger autentiske produkter.

Der sker noget nu, idet kommunen i 2. halvår 2017 hyrede en ekstern rådgiver til at komme med et forslag til løsning. Det er en ret dyr løsning ca. til kr. 1 mio.

Vi har samtidig konstateret at der er gået råd i vores møllehjul som skal udskiftes indenfor højst et par år.

Vi har indhentet tilbud på projektet som løber op på ca. kr. 825.000. Vi har haft en bevaringsarkitekt til at klargøre en ansøgning til Kulturstyrelsen om såvel tilskud som godkendelse af projektet. Udskiftningen kan

kun gennemføres såfremt vi får det finansieret via fonde. Da slotsmøllen er en unik bygning, regner vi med at kunne få det hele fondsfinansieret.

Kommunen har opfordret os til at vi slår vandløsning og nyt møllehjul sammen til et projekt når vi søger fonde. Kommunen håber på at noget af vandløsning også kan fondsfinansieres. Dette vil gøre det nemmere at få bevilget det manglende beløb til vandløsning. Kommunens nødvendige resttilskud skal med i budget for 2019 som godkendes lige efter sommerferien.

Vi mangler at få afklaret nogle forhold om hvordan 2 forskellige juridiske enheder går sammen om en ansøgning.

Vi håber og tror på at politikerne vil give den nødvendige opbakning.

Aabenraa Øl 2017

I 2017 blev der igen brygget både en sommerøl og en vinterøl.

Det er vores forenings medlemmer og kunderne hos Carstensens Tehandel, der har valgt hvilken øl der skal brygges. Der var inviteret til smagning af 3 forskellige øl. Den øl, som fik flest stemmer, blev valgt. Smagningerne har været velbesøgte.

Begge øl blev præsenteret på Michelsens Gaard. Som sædvanlig var der pyntet fint op og øllen kunne nydes med dejlige fedtemadder. Tak til Tove Rasmussen og hendes frivillige hold fra museet. Præsentationer var begge velbesøgte med mellem 80 og 100 deltagere pr. gang.

Vores øl sælges i specialbutikker og restaurationer i Aabenraa og Omegn. Vi er glade for den positive modtagelse vi altid får.

Vi er glade for at Carstensens Tehandel står for fakturering og evt. ekstralevering af øl. De står endvidere for ølsmagningerne med hjælp fra ølgruppen.

Øllen faldt godt i smag og blev udsolgt. Overskuddet til bevaringsarbejdet blev ca. kr. 37.000.

Andre historiske aktiviteter.

Foreningen står som ejere af Auroras kanoner. Gennemførelse af kanonaktiviteter varetages af Auroras kanonlaug. Lauget har ved mange lejligheder været ude at salutere.

”Søndre kanonbatteri” har nu fået alle tilladelser og kommunen anlægger bastionen inden sommerferien.

Den anlægges på trekanten overfor kommunen.

En arbejdsgruppe er i fuld gang med at forsøge at skaffe midler til 3 yderligere kanoner og 7 originale uniformer. Vi håber at få skaffet tilstrækkeligt med midler inden sommerferien, således at det komplette anlæg kan tages i brug i efteråret.

Ideen med batteriet er at levendegøre noget af Aabenraas Søfartshistorie. Oprindeligt var der 2 batterier, et nordre og et søndre. Batteriet kommer til at hedde ”Kronprinsens Kanonbatteri”, hvilket henviser til den kronprins der i 1807 beordrede batteriet opført.

Kanonbatteriet skal bruges til at afgive salutter ved passende lejligheder. Før alle salutter vil kanonerkorpset marchere gennem byen med trommeslagere i spidsen og bære et skilt som fortæller hvornår der salutes.

Det er tanken at der senere skal etableres et turistspot som dels fortæller om kanonbatteriet og dels om alle de gode tilbud Aabenraa kan byde. Det er håbet at vi på den måde kan være med til fastholde nogle turister lidt længere i byen.

Hjemmesiden m.m.

Alt om vilkår for lån i og gratis arkitektbistand fra Bevaringsfonden er beskrevet, ligesom foreningens mange støttemedlemmer kan ses. Ligesom disse medlemmer støtter bevaringsarbejdet, skal vi også opfordre vores medlemmer til at støtte disse virksomheder.

Vi har stadig et antal medlemmer som vi ikke har mailadresser fra. I takt med at flere får egen mailadresse, beder vi om denne indsendes til vores sekretær Orla Jensen. Herved vil foreningens udgifter til porto blive yderligere reduceret. Til jer som fortsat skal have materiale med brev, får i 2 gange årligt tilsendt, nemlig til generalforsamlingen, hvor I også får tilsendt programmet for hele året, og til historisk aften i efteråret, hvor der også sker udlevering af Historier fra Galgebakken. I bedes gemme programmet. Ønsker i at deltage i vores arrangementer, bedes i senest en uge før kontakte vores sekretær pr. telefon.

Foreningen er også med på facebook. Jeg skal hermed opfordre alle, der er facebookbrugere til at følge vores hjemmeside. Indholdet må gerne deles med andre og vi ser også gerne i liker det i synes om.

Jeg vil slutte min beretning med at takke alle vores samarbejdspartnere for et godt samarbejde. Endelig en stor tak til bestyrelsen for en stor indsats og et godt samarbejde.